

ตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลาง
ภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

พัทธริยา หลักเพชร*

คณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยว, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วันที่รับบทความ 21 ตุลาคม พ.ศ.2564

วันที่แก้ไขบทความ 27 มกราคม พ.ศ.2565

วันที่ตอบรับบทความ 29 มีนาคม พ.ศ.2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ 2) พัฒนาและตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างสมาชิกในชุมชนวิถีปกติใหม่ในแหล่งท่องเที่ยวอดนียมในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 540 คน ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนรูปแบบวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสมาชิกคนในชุมชนวิถีใหม่โดยรวมจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และจากการศึกษาตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ยืนยันองค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัดจาก 5 องค์ประกอบเช่นเดิม ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบต่างมีความตรงเชิงเหมือน เนื่องจากค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างผ่านเกณฑ์มากกว่า 0.60 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ 0.30 ขึ้นไป เพื่อให้ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นเหมาะสมตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, ชุมชนวิถีใหม่, วิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Indicators for Sustainable Tourism Development by New Normal Communities among COVID-19 Crisis

Patthareeya Lakpetch*

Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development
Administration

Received 21 October 2021

Received in revised 27 January 2022

Accepted 29 March 2022

Abstract

The research was aimed at 1) studying the level of sustainable tourism development in new normal communities during the COVID-19 crisis and 2) developing and validating indicators for sustainable tourism development in new normal communities during the COVID-19 crisis.

The questionnaires were created as a research tool for collecting data from 540 members in new normal communities in top tourist attractions in Thailand. The research findings indicated that based on respondents in new normal communities, the sustainable tourism development during the COVID-19 crisis was at high level ($\bar{x}=3.64$). The indicators for sustainable tourism development in new normal communities during the COVID-19 crisis were developed with empirical data, consisting of 27 indicators based on 5 factors. Each factor had its convergent validity as the construct reliability was more than 0.60 and the factor loading was also over 0.30. This is to provide indicators that were developed appropriately in accordance with hygiene safety standards, Amazing Thailand Safety & Health Administration: SHA.

Keywords: Sustainable Tourism Criteria, New Normal Communities, COVID-19 Crisis

*Corresponding author: dr.patthareeya@yahoo.com DOI: [xx.xxxx/tujournal.xxxx.x](https://doi.org/xx.xxxx/tujournal.xxxx.x)

บทนำ

การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน เพราะการท่องเที่ยวของประเทศยังคงต้องอาศัยฐานทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชนในการขับเคลื่อนเป็นหลัก ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” รวมถึงการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกระแสหลักสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ในทุกภาคส่วน

การเตรียมความพร้อมเพื่อให้ชุมชนมีแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากฐานทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีอัตลักษณ์ และเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของชุมชนตนเองจนนำไปสู่การเกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่ชุมชน จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก ดังนั้นเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเป็นเอกภาพ ผ่านกระบวนการพัฒนาและออกแบบด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน (sustainable tourism) (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2562)

จากสถานการณ์ภาวะวิกฤติที่ประเทศไทยประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นโรคติดต่ออันตราย โดยมียอดผู้ติดเชื้อในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงสถานการณ์ที่อาจจะลุกลามและควบคุมได้ยาก จึงได้ดำเนินการตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์ COVID-19 (ศบค.) เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการบริหารและจัดการวิกฤติ COVID-19 ต่อมาวันที่ 21 มีนาคม 2563 ผู้ว่าฯ กทม. ประกาศปิดห้างสรรพสินค้า และพื้นที่เสี่ยงทั่วกรุงเทพฯ โดยเปิดทำการเฉพาะส่วนที่ต้องใช้ในการอุปโภคบริโภคเท่านั้น ส่งผลให้หลายธุรกิจต้องปิดห้างร้านและลูกจ้างในร้านต่างๆ ได้เดินทางกลับต่างจังหวัด ทำให้ยอดผู้ติดเชื้อกระจายไปยังหลายพื้นที่ของประเทศ ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 นี้ คาดว่า จะอยู่ในสถานการณ์ที่ควบคุมได้มากขึ้นเมื่อประชาชนได้รับวัคซีนป้องกันโรคแล้ว ในขณะที่เดียวกันภาครัฐได้ออกมาตรการ Social Distancing และชะลอการติดเชื้อให้นานที่สุด ดังนั้นประเทศไทยจะต้องอยู่กับภาวะโรคระบาดนี้จนกว่าประชาชนจะได้รับวัคซีนป้องกันครอบคลุมทั่วถึง ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมของประชาชนในการป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมของโลกและของประเทศไทย จนเกิดคำใหม่ในสังคมไทยที่รู้จักกันคือ new normal หรือความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติ

และเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย (สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2564)

ผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ผู้บริโภคต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตตามแบบวิถีใหม่ (New Normal) เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ลดโอกาสในการพบปะสังสรรค์ โดยเฉพาะต้องกักตัวอยู่บ้าน ทำให้ไม่เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการท่องเที่ยวที่เป็นหัวใจหลักของประเทศไทยจึงได้รับผลกระทบหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการและบุคลากรที่ทำงาน ในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจการบิน ธุรกิจนำเที่ยว โรงแรม และร้านอาหาร ขาดแคลนรายได้ และมีเงินสำรองไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในภาวะวิกฤตินี้ เกิดภาวะการณปัญหาความว่างงานโดยไม่มีกรวางแผนเตรียมการล่วงหน้ามาก่อนในการรองรับสภาวะทางเศรษฐกิจที่หยุดชะงักและส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสดและสภาพคล่องการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจของประชาชนในประเทศ

อย่างไรก็ดีสถานการณ์โควิดในประเทศไทยปัจจุบันเริ่มนิ่งและมีแนวโน้มที่ดีขึ้น จำนวนผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตรายวันลดลงครึ่งหนึ่งเหลือวันละหมื่นรายของจำนวนผู้ติดเชื้อ และมีเพียงวันละร้อยรายที่เสียชีวิต รวมถึงผู้ได้รับวัคซีนชนิดสะสมสูงถึง 73 ล้านโดส ณ สิ้นเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ 100 ล้านโดสภายในสิ้นปี พ.ศ. 2564 จนกระทั่งทางรัฐบาลไทยได้ประกาศเปิดประเทศในวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 เพื่อเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศโดยไม่ต้องกักตัว เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจภาคการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง ให้กลับคืนมา โดยเฉพาะในช่วงสองเดือนสุดท้ายของปี ซึ่งเป็นช่วงฤดูกาลการท่องเที่ยว (Hi-season) (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การศึกษาถึงตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงมีความสำคัญยิ่งและควรครอบคลุมทั้งในมิติด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนวิถีใหม่ ด้านการจัดการเศรษฐกิจและสังคม คุณภาพชีวิตที่ดี ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงระบบอย่างยั่งยืน และด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีใหม่ “เที่ยวทั่วไทย ปลอดภัย ปลอดภัย ห่างไกลโควิด” เช่น การสวมหน้ากากอนามัย การกักตัวกลุ่มเสี่ยง การหมั่นล้างมือ การทำควมสะอาดฆ่าเชื้อโรคด้วยแอลกอฮอล์ ตามสถานที่ท่องเที่ยว การเว้นระยะห่าง (Social Distancing) หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารร่วมกัน อีกทั้งใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ความเป็นอยู่ดีขึ้นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนเกิดประโยชน์ต่อวงการวิจัยอันนำไปสู่การต่อยอดประโยชน์ในเชิงวิชาการ ซึ่งการวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณขั้นสูง (Advanced Quantitative Research) เทคนิคการวิเคราะห์

องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยการวิเคราะห์โมเดลการวัด (Measurement Model) ในการพัฒนาตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety & Health Administration: SHA) ซึ่งถือเป็นการสร้างความคิดรวบยอดของชุดปรากฏการณ์ด้วยวิธีการของเหตุผลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจนขึ้น (Wilkie, 1986, p. 15) และต่อยอดสู่กรอบแนวคิดการวิจัยใหม่สำหรับผู้สนใจวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ การท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ เป็นการท่องเที่ยวทางเลือกที่บริหารจัดการโดยชุมชนวิถีใหม่อย่างสร้างสรรค์และมีมาตรฐานก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าหมายการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการและเชื่อมโยงผลประโยชน์ต่างๆ จากการท่องเที่ยวได้ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้รับการอนุรักษ์และเพิ่มมูลค่า ช่วยให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน นำมาซึ่งรายได้เสริมในชุมชน และความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนท้องถิ่น

กรอบแนวคิดของเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่นั้น ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยคำนึงถึงความยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในชุมชน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่

1. กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนวิถีใหม่มีการจัดการอย่างยั่งยืน ชุมชนมีประสิทธิภาพในการกำหนดและใช้ข้อตกลงในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน มีระบบการจัดการบัญชีและการเงินที่มีประสิทธิภาพดีเยี่ยม มีการพัฒนาบุคลากรและการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วน รวมทั้งการทำงานกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่จะให้ความร่วมมือและช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนได้นอกจากนั้นยังครอบคลุมประเด็นการบริหารจัดการชมรมฯ หรือกลุ่มอาชีพชุมชน ในการกำหนดแนวปฏิบัติโดยเฉพาะการจัดทำทะเบียนประวัติสมาชิกให้เป็นลายลักษณ์อักษร (Global Sustainable Tourism Council, 2017)

2. การท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่มุ่งเน้นการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่นสังคมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีการจัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มๆ และสาธารณประโยชน์มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ช่วยสร้างอาชีพให้ชุมชนและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีการจัดสรรพื้นที่จัดจำหน่ายให้กับคนในชุมชน เน้นการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่มีพื้นฐานจากภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชน และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของคนทุกกลุ่มให้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่มีการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ชุมชนมีการสืบค้น รวบรวมข้อมูลทางมรดกวัฒนธรรมชุมชน เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญา เป็นต้น การเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมชุมชนผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนผ่านกิจกรรมต่างๆ (สมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย, 2554)

4. การท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยง โอกาสต่างๆ ที่นำมากำหนดแผนการจัดการทรัพยากรที่จะนำไปสู่การปรับตัวและกำหนดแนวกั้นพื้นที่ (Zoning) เพื่อการท่องเที่ยว กำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในบริเวณชุมชนให้มีความร่มรื่นเป็นระเบียบ สวยงาม มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภูมิปัญญา ด้านทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมท่องเที่ยว และสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชนผ่านกิจกรรมต่างๆ และมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม

5. ด้านบริการและความปลอดภัย การท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ชุมชนมีการวัดระดับความพึงพอใจในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีนักท่องเที่ยวที่ถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชนได้อย่างถูกต้องชัดเจน มีอุปกรณ์และบุคลากรอำนวยความสะดวก มีจุดบริการห้องน้ำ และจุดบริการทำอาหารท้องถิ่นที่สะอาด มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดให้บริการ มีจุดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในชุมชน การประเมินความปลอดภัยในเส้นทางท่องเที่ยวเป็นประจำ รวมถึงมาตรการรองรับกรณีฉุกเฉินและกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

อนึ่งเกณฑ์แต่ละด้านมีแนวคิดเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุดเป็นวงจรคือการวางแผน การปฏิบัติจริง การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา ตามแผนผังดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่

ที่มา: ปรับปรุงจาก องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2562); สภาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (2563)

สถานการณ์พื้นที่การท่องเที่ยวไทยท่ามกลางภาวะวิกฤติโควิด-19 ในวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ทางรัฐบาลไทยได้เปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยไม่ต้องกักตัว ซึ่งชาวต่างชาติที่จะเดินทางเข้ามาต้องได้รับการฉีดวัคซีนโควิดครบโดส และเงื่อนไขการตรวจหาเชื้อโควิดทั้งก่อนและเดินทางมาถึงประเทศไทย โดยการกำหนดกลุ่มประเทศตามระดับความเสี่ยงและเงื่อนไขในการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆ นอกจากนี้ทางรัฐบาลยังมีแผนที่จะเปิดจังหวัดเพื่อรับนักท่องเที่ยวต่างชาติให้สามารถเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น โดยในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 จะเปิดพื้นที่นำร่องรวม 15 จังหวัด แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์โควิดที่ต้องไม่มีการระบาดรุนแรงหรือเกิดคลัสเตอร์ใหม่ในพื้นที่

ศูนย์วิจัยสิริไทย รายงานว่า การเปิดประเทศเพื่อรับนักท่องเที่ยวต่างชาติแบบไม่กักตัว ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 นับเป็นหมุดหมายสำคัญที่สะท้อนถึงความพยายามจากทุกภาคส่วนที่จะพลิกฟื้นภาคการท่องเที่ยวให้กลับมาเดินหน้าต่อได้ หลังจากที่ได้รับผลกระทบจากโควิดที่ยาวนาน อีกทั้งในช่วง 2 เดือนสุดท้ายของปีคาบเกี่ยวไปถึงช่วงต้นปีถัดไป นับว่าเป็นช่วงฤดูกาลการท่องเที่ยวสำคัญที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมักจะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงเวลาอื่นๆ

อย่างไรก็ดีเนื่องจากสถานการณ์โควิดในประเทศที่แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่นิ่งขึ้น แต่ก็ยังมีความเสี่ยงอยู่ ขณะเดียวกัน สถานการณ์โควิดและนโยบายการเดินทางออกนอกประเทศที่เป็นต้นทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติ เช่น ในบางประเทศยังกำหนดให้ต้องมีการกักตัวหลังเดินทางกลับ

เป็นต้น ซึ่งยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะมีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ดังนั้น ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จึงคาดว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางมาประเทศไทยในช่วงพฤศจิกายนจนถึงธันวาคม พ.ศ. 2564 อาจเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยน่าจะเห็นผลที่ชัดเจนมากขึ้นในช่วงปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564

โดยผลจากการเปิดประเทศ น่าจะช่วยให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในช่วง 2 เดือนสุดท้ายของปีนี้เพิ่มขึ้นประมาณ 64% เมื่อเทียบกับที่ไม่มีมาตรการ ซึ่งทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยตลอดทั้งปี 2564 ขยับขึ้นมาที่ประมาณ 1.8 แสนคน สร้างรายได้คิดเป็นมูลค่าไม่ต่ำกว่า 1.35 หมื่นล้านบาท โดยรายได้การท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังกระจายอยู่ในเฉพาะพื้นที่ที่มีการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทั้งนี้ในกรณีที่สถานการณ์ต่างๆ ปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้นต่อเนื่อง จะช่วยหนุนให้การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวไทยให้มีความชัดเจนมากขึ้นอีกในช่วงปี 2565 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564)

แนวความคิดการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety & Health Administration: SHA) เปรียบเสมือนตราสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสินค้าและบริการ รวมทั้งทั้งด้านสุขอนามัย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยมีมาตรการทางสาธารณสุข เป็นหัวใจหลักเพื่อเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยได้แก่ การมีจุดตรวจวัดอุณหภูมิบริเวณทางเข้าออก การให้บริการเฉพาะผู้สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยเท่านั้นเมื่อเข้าใช้บริการ การลงทะเบียนไทยชนะก่อนเข้าและออกจากสถานที่ จัดให้มีการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล เพื่อป้องกันการติดต่อสัมผัส การทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อเป็นประจำเมื่อเข้าใช้บริการการจัดให้มีระบบระบายอากาศที่ดีและเพียงพอ จัดให้มีจุดบริการล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ จัดให้มีถังขยะแยกประเภทขยะและมีฝาปิด เป็นต้น (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2565)

โดยสรุปจากศึกษาแนวความคิดพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ภายใต้สถานการณ์พื้นที่ท่องเที่ยวไทยท่ามกลางภาวะวิกฤติโควิด-19 และแนวความคิดการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety & Health Administration: SHA) เป็นการยืนยันตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบจาก 27 ตัวชี้วัดเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลาง
ภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
(Sustainable Tourism: ST)

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว
โดยชุมชนวิถีใหม่

- 1.1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- 1.2 ข้อตกลงร่วมกัน
- 1.3 ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว
- 1.4 การพัฒนาบุคลากร
- 1.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกฝ่าย
- 1.6 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่างๆ
- 1.7 การตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- 1.8 ระบบบัญชีและการเงิน

องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเศรษฐกิจสังคม
คุณภาพชีวิตที่ดี

- 2.1 การจัดสรรรายได้
- 2.2 การส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี
- 2.3 ผลกระทบต่อชุมชนมีคุณภาพเพิ่มรายได้
- 2.4 สิทธิมนุษยชนในการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 3 การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดก
ทางวัฒนธรรมชุมชน

- 3.1 ฐานข้อมูลทางมรดกวัฒนธรรมชุมชน
เพื่อการท่องเที่ยว
- 3.2 การเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมชุมชนโดยชุมชน
- 3.3 การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ 4 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมเชิงระบบอย่างยั่งยืน

- 4.1 การจัดการทรัพยากรในพื้นที่เพื่อการปรับตัวรับ
การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 4.2 ฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มีคุณภาพ
- 4.3 ภูมิปัญญาทางทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม
- 4.4 การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม
- 4.5 การตระหนักรู้ถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบที่ 5 คุณภาพการบริการการท่องเที่ยว

- 5.1 การให้บริการด้านการท่องเที่ยว
- 5.2 นักสื่อความหมาย
- 5.3 จุดบริการท่องเที่ยว
- 5.4 การติดต่อประสานงานด้านบริการ
- 5.5 กิจกรรมท่องเที่ยว
- 5.6 การบริหารจัดการเส้นทางเดินทางท่องเที่ยว
- 5.7 การบริหารจัดการกรณีฉุกเฉิน

ระบอบที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2562);

สภาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (2563)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

ตัวแปรแฝง (Latent Variables) ในที่นี้คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเศรษฐกิจสังคมคุณภาพชีวิตที่ดี องค์ประกอบที่ 3 การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน องค์ประกอบที่ 4 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงระบบอย่างยั่งยืน และ องค์ประกอบที่ 5 คุณภาพการบริการการท่องเที่ยว

ตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) คือ ตัวชี้วัดทั้ง 27 ตัวที่นำมาใช้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีดำเนินการวิจัย

ประเภทการวิจัย การวิจัยเชิงสำรวจและพัฒนา (Survey and Development Research) โดยอาศัยแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสำรวจข้อมูลและพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Secondary Order Confirmatory Factor Analysis)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือสมาชิกคนในชุมชนวิถีใหม่ที่เป็นผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมในประเทศไทย รวมถึงผู้สนับสนุนส่งเสริมประชาสัมพันธ์และอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากตัวเลขทางสถิติไม่ได้เก็บรวบรวมไว้อย่างชัดเจน หรือไม่สามารถนับจำนวนได้ (Infinite Population) โดยผู้วิจัยต้องการหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมอย่างแท้จริงสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ที่อาศัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) โดยมีเกณฑ์กำหนดว่าขนาดตัวอย่างวิจัยควรอย่างน้อย 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ (Hair, et al., 2010) ซึ่งกรอบแนวคิดการวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งสิ้น 27 ตัวแปร ผู้วิจัยจึงได้ใช้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 540 ตัวอย่างแทน (20 เท่า x 27 ตัวแปรสังเกตได้ = 540 ตัวอย่าง)

การคัดเลือกตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) (Cochran, 1977) ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยจำแนกตามแหล่งท่องเที่ยวนิยมในประเทศไทยมากที่สุด 10 อันดับแรก อันเนื่องจากมีความหนาแน่นของผู้มาเยือนตาม วันหยุดราชการ วันหยุดนักขัตฤกษ์ตามเทศกาลต่างๆ ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่าง

แบบไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยการเลือกตัวอย่างโดยคำนึงถึงสัดส่วนซึ่งในที่นี้ได้เลือก 54 ตัวอย่างในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ทั้ง 10 แห่ง และขั้นตอนที่ 3 ตัวอย่างแบบไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ด้วยวิธีการคัดเลือกเฉพาะสมาชิกคนในชุมชนวิถีใหม่ที่นิยมท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยทั้ง 10 แห่ง ๆ ละ 54 คน (10x54) เพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างตามที่คำนวณได้คือ 540 คน เพื่อเป็นตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตาม 10 อันดับแหล่งท่องเที่ยวนิยมในประเทศไทย แห่งปี 2020

10 อันดับแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมในประเทศไทยแห่งปี 2020	จำนวน (คน)
อันดับที่ 1 วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	54
อันดับที่ 2 ตลาดน้ำกวางโจว จังหวัดเพชรบุรี	54
อันดับที่ 3 เกาะขาม จังหวัดชลบุรี	54
อันดับที่ 4 Hinoki Land จังหวัดเชียงใหม่	54
อันดับที่ 5 พญาเต่างอย จังหวัดสกลนคร	54
อันดับที่ 6 เกาะร้านเป็ด เกาะร้านไก่ จังหวัดชุมพร	54
อันดับที่ 7 บ้านอืดอง เหมืองปิล็อค จังหวัดกาญจนบุรี	54
อันดับที่ 8 สระขุนน้ำมรกต จังหวัดเชียงราย	54
อันดับที่ 9 ภูลังกา จังหวัดพะเยา	54
อันดับที่ 10 น้ำตกทีลอซู จังหวัดตาก	54
รวม	540

ที่มา: บริษัท เทนเซ็นต์ (ประเทศไทย) จำกัด (2563)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Close-ended Questions) และปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยให้ผู้ตอบกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-administered Questionnaire) แบ่งเป็นส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะแบบบรรยายรายการ (Check List) และเติมคำในช่องว่าง (Fill-in-the-blank) และส่วนที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ที่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบบลิเคิร์ต (Likert) (น้อยที่สุดได้ 1 คะแนน น้อยได้ 2 คะแนน ปานกลางได้ 3 คะแนน มากได้ 4 คะแนน และมากที่สุดได้ 5 คะแนน) หลังจากนั้นนำคะแนนที่ได้มากำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยเพื่อใช้ในการแปล

ความ โดยใช้อันตรภาคชั้น เท่ากับ 0.80 [(5คะแนน-1คะแนน)/5ระดับ] (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์, 2551, น. 52-60)

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการสอดคล้องกับหัวข้อและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเพียงพอโดยปกติจะใช้จำนวนนี้เพื่อสามารถตัดสินใจชี้ขาดได้ (Rowinelli & Hambleton, 1977) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Item Objective Congruence Index: IOC) พบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0-67-1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปทุกข้อคำถาม (สุวิมล ติรภานันท์, 2550, น. 44-46) จึงสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ และ 2) การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ก่อนนำไปใช้จริง (Pre-test) จำนวนทั้งสิ้น 30 ตัวอย่างซึ่งไม่มีข้อจำกัดที่ว่าจะต้อง Pre-test ก็คน จะก็ คนก็ได้ตามความสะดวกและเห็นว่าเหมาะสม (ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์, 2553) โดยการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนที่วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลาง ภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach, 2003 p. 204) ผลการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Cronbach, 2003 p. 204) จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล และการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) 2) วิเคราะห์เพื่อพัฒนาและ ตรวจสอบความตรง ด้วยการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยการวิเคราะห์โมเดลการวัด (Measurement Model) เพื่อตรวจสอบความกลมกลืน ของโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรสังเกตได้ชุดหนึ่งว่าเกิดจากตัวแปรแฝงหรือคุณลักษณะแฝงที่เป็นองค์ประกอบร่วมภายใต้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีว่ามีองค์ประกอบใดบ้างที่ส่งอิทธิพลต่อตัวแปรสังเกตได้ องค์ประกอบ ใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กันเพื่อทราบถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยกำหนดเป็น โมเดลองค์ประกอบมีจุดมุ่งหมายเพื่อการสำรวจและยืนยันองค์ประกอบร่วมที่สามารถอธิบาย ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยจะประเมินผลความถูกต้องของโมเดลส่วนค่าสถิติที่ใช้ วัดความกลมกลืนได้แก่ ดัชนีสัดส่วนค่าไค-สแควร์/ ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (χ^2/df), ดัชนี Tucker-Lewis Index (TLI) หรือ Non-Normed Fit Index (NNFI), ดัชนีวัดระดับความ

กลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI), ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยเศษของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) และ ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) (Muthen & Muthen (2010))

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกคนในชุมชนวิถีใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 540 คน ลักษณะที่พบในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.7 อายุ 31-40 ปี จำนวน 34.4 โดยเฉลี่ยมีอายุ 36.72 ปี สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 36.1 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 38.3 ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวนมากร้อยละ 40.2 มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.7 โดยเฉลี่ยมีรายได้ต่อเดือน 25,254.68 บาท ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.
1. เพศหญิง	279	51.7		
2. อายุ 31-40 ปี	186	34.4	36.72	2.53
3. สถานภาพสมรส	195	36.1		
4. การศึกษาระดับปริญญาตรี	207	38.3		
5. อาชีพค้าขาย	217	40.2		
6. รายได้ต่อเดือน 20,000-30,000 บาท	193	35.7	25,254.68	307.64

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) โดยมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ในระดับมากในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมาได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นระบบที่ยั่งยืน ($\bar{X} = 3.71$) การจัดการเศรษฐกิจสังคมคุณภาพชีวิตที่ดี ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{X} = 3.59$) และด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.48$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่	3.77	0.49	มาก	1
การจัดการเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตที่ดี	3.66	0.51	มาก	3
การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมชุมชน	3.59	0.52	มาก	4
การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงระบบอย่างยั่งยืน	3.71	0.48	มาก	2
คุณภาพการบริการการท่องเที่ยว	3.48	0.59	มาก	5
โดยรวม	3.64	0.60	มาก	

การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงข้อมูลแบบปกติของตัวแปรการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ ประกอบด้วย การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ค่า Skewness อยู่ระหว่าง -0.329 ถึง 0.486 ค่า Kurtosis อยู่ระหว่าง -0.627 ถึง 0.781 การจัดการเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตที่ดี ค่า Skewness อยู่ระหว่าง -0.561 ถึง 0.213 ค่า Kurtosis อยู่ระหว่าง -0.127 ถึง 0.548 การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ค่า Skewness อยู่ระหว่าง -0.422 ถึง 0.336 ค่า Kurtosis อยู่ระหว่าง -0.512 ถึง 0.266 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงระบบอย่างยั่งยืน ค่า Skewness อยู่ระหว่าง -0.513 ถึง 0.448 ค่า Kurtosis อยู่ระหว่าง -0.321 ถึง 0.760 และคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว ค่า Skewness อยู่ระหว่าง -0.250 ถึง 0.651 ค่า Kurtosis อยู่ระหว่าง -0.192 ถึง 0.765 นั่นคือตัวแปรการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ทั้ง 5 ด้านต่างมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ทั้งนี้เนื่องจากค่าความเบ้ (Skewness) ไม่เกิน 0.75 (ค่าสัมบูรณ์) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ไม่เกิน 1.50 (ค่าสัมบูรณ์) จึงทำให้ข้อมูลมีแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) (Hoogland & Boomsma, 1998) ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิเคราะห์จะมีความถูกต้องและแม่นยำเมื่อตัวแปรมีการแจกแจงข้อมูลแบบปกติ แต่หากตัวแปรฝ่าฝืนข้อตกลงนี้จะทำให้ความคลาดเคลื่อนของโมเดลมีค่าต่ำกว่าปกติ (Underestimate) ส่งผลให้โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แบบไม่ถูกต้อง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555, น. 32, 84)

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้วัดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้วัดจำนวน 8 ตัวชี้วัดมีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.495* ถึง 0.728* ที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ด้านการจัดการเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตที่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้วัดจำนวน 4 ตัวชี้วัดมีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.411* ถึง 0.628* ที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ด้านการอนุรักษ์ และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้วัดจำนวน 3 ตัวชี้วัด มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.408* ถึง 0.635* ที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ด้านการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นระบบที่ยั่งยืน ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้วัดจำนวน 5 ตัวชี้วัดมีความสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.419* ถึง 0.711* ที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ด้านคุณภาพ การบริการการท่องเที่ยว ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้วัดจำนวน 7 ตัวชี้วัดมีความสัมพันธ์อยู่ ระหว่าง 0.386* ถึง 0.782* ที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัว แปรที่ใช้วัดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ ทั้ง 5 ด้านมีค่าไม่น้อยกว่า 0.30 (ค่าสัมบูรณ์) แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรต่างๆ มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้วิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยันได้อย่างแท้จริง (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560, น. 75-78) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	Skewness	Kurtosis	Correlation
การบริหารจัดการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่	8	0.329≤Skew≤0.486	-0.627≤Kur≤0.781	0.495*≤r≤0.728*
การจัดการเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตที่ดี	4	-0.561≤Skew≤0.213	-0.127≤Kur≤0.548	0.411*≤r≤0.628*
การอนุรักษ์และส่งเสริม มรดกทางวัฒนธรรมชุมชน	3	-0.422≤Skew≤0.336	-0.512≤Kur≤0.266	0.408*≤r≤0.635*
การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมเชิงระบบอย่าง ยั่งยืน	5	-0.513≤Skew≤0.448	-0.321≤Kur≤0.760	0.419*≤r≤0.711*
คุณภาพการบริการ การท่องเที่ยว	7	-0.250≤Skew≤0.651	-0.192≤Kur≤0.765	0.386*≤r≤0.782*
สรุปข้อมูลมีความ เหมาะสม	27	ไม่เกิน [0.75]	ไม่เกิน [1.50]	ตั้งแต่ [0.30] ขึ้นไป

สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกคนในชุมชนวิถีใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 540 คน ลักษณะที่พบใน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.7 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 38.3 สอดคล้องกับงานวิจัยของกชธมน วงศ์คำ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดย

ชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลแกดำ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลแกดำ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.0 และจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.5

ลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลที่พบมากที่สุดคือ อายุ 31-40 ปี จำนวน 34.4 ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวนมากร้อยละ 40.2 และมีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.7 สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา งามยิ่งยง และ ละเอียด ศิลาน้อย (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 30 ปี แต่ไม่ถึง 40 ปี ร้อยละ 35.56 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 34.02 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,001 บาทแต่ไม่เกิน 30,000 บาท ร้อยละ 38.70

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) สอดคล้องกับงานวิจัยขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2560) ได้ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอกำแพง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอกำแพง จังหวัดตราด ได้ใช้เครื่องมือเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนวิถีใหม่ ด้านการจัดการเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตที่ดี ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงระบบอย่างยั่งยืน และด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว อย่างเป็นเอกภาพเช่นเดียวกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกชชมน วงศ์คำ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลแกดำ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหัวขัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$)

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ในระดับมากในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ ($\bar{X} = 3.77$) สอดคล้องกับวิจัยของพิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครมีศักยภาพที่ดีทั้ง 4 ด้านคือด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการและการให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ส่วนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงระบบอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.71$)

การจัดการเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตที่ดี ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{X} = 3.59$) และด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.48$) ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลชนก จันทร์เกตุ (2560) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาในสามด้าน ได้แก่ มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคมวัฒนธรรม และมิติด้านสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongsakornrungsilp (2014) ทำการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านโคกโคไกร จังหวัดพังงา พบว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว กระบวนการคิดแบบยั่งยืน ในด้านการมีจิตสำนึกที่ดีในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความยั่งยืนของทรัพยากรการท่องเที่ยวมากกว่าการมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมและขับเคลื่อนการเติบโตอย่างยั่งยืนของชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

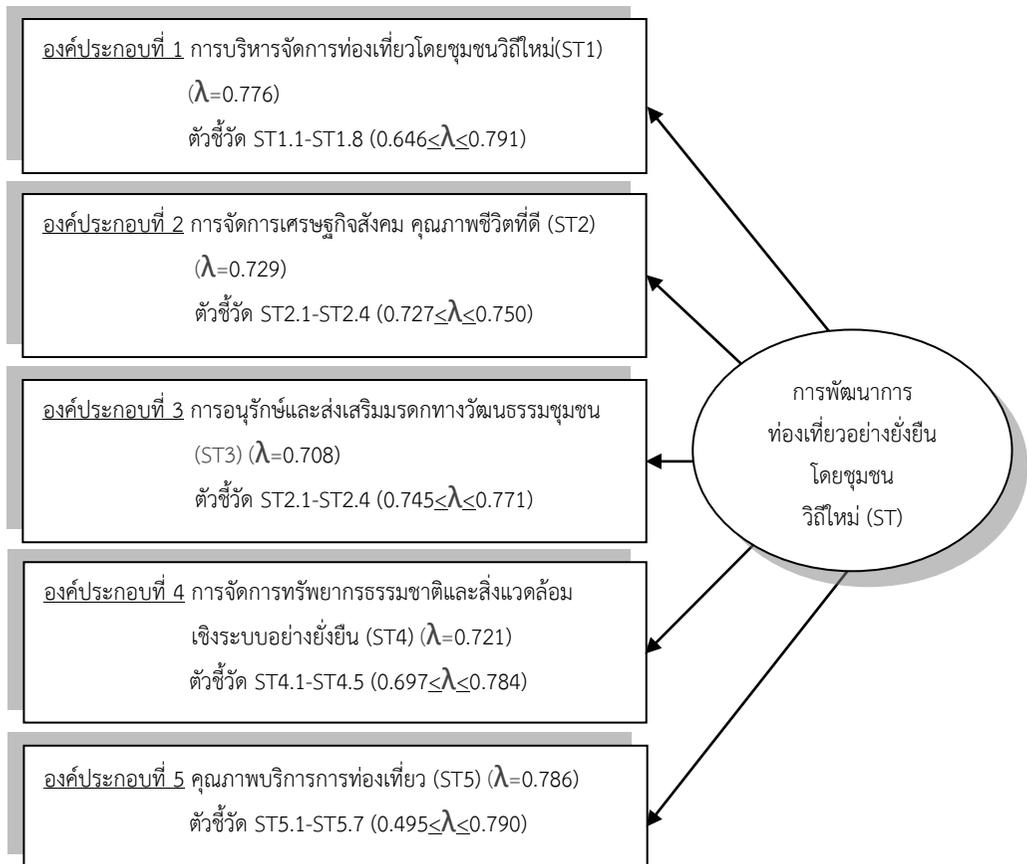
ตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่พัฒนาขึ้นด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ขององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Secondary Order Confirmatory Factor Analysis) มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ **จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย** ทั้งนี้เนื่องจากความกลมกลืนของโมเดลในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) พบว่าสัดส่วนค่าสถิติไคสแควร์/ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 2.721 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือน้อยกว่า 3 (Silván, 1999, p. 42) ดัชนีทุกตัวได้แก่ TLI=0.923, CFI=0.948 ผ่านเกณฑ์มากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 (Kelloway, 1998, p. 45) ส่วนดัชนีที่กำหนดไว้ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 พบว่าดัชนี RMSEA=0.041 และ SRMR=0.040 ผ่านเกณฑ์กำหนดไว้เช่นเดียวกัน (Muthen & Muthen (2010) อีกทั้งตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นต่างมีความตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) ทั้งนี้เนื่องจากค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability: ρ_c) อยู่ระหว่าง 0.726 ถึง 0.788 และโดยรวมเท่ากับ 0.764 ตามลำดับ จึงผ่านเกณฑ์คือมากกว่า 0.60 (Hair, et al., 2010) และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: λ) อยู่ระหว่าง 0.495 ถึง 0.786 ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (ค่าสัมบูรณ์) (Kline, 1994, pp. 28-41) ดังคำกล่าวของ Hatcher (1994) ที่กล่าวว่าบ่อยครั้งที่ค่าความผันแปรของค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยของการผันแปรที่สกัดได้จะมีค่าต่ำกว่า 0.50 เมื่อเป็นเช่นนี้ให้พิจารณาที่ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างที่ควรมากกว่า 0.60 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor Loading) ควรมีค่าตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (ค่าสัมบูรณ์) แทน ซึ่งผลการพัฒนาตัวชี้วัดในครั้งนี้ ยังประกอบด้วย 27 ตัวชี้วัดจาก 5 องค์ประกอบเช่นเดิม ดังตารางที่ 5 พร้อมทั้งแสดงเป็นภาพประกอบที่ 3

ตารางที่ 5 โมเดลองค์ประกอบของตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

องค์ประกอบของตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	λ	R^2	ρ_c	ρ_v
องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่	0.776	0.602	0.750	0.529
1.1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว	0.674	0.454		
1.2 ข้อตกลงร่วมกัน	0.786	0.618		
1.3 ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว	0.712	0.507		
1.4 การพัฒนาบุคลากร	0.709	0.503		
1.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกฝ่าย	0.752	0.566		
1.6 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่างๆ	0.646	0.417		
1.7 การตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	0.791	0.626		
1.8 ระบบบัญชีและการเงิน	0.734	0.539		
องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตที่ดี	0.729	0.531	0.726	0.549
2.1 การจัดสรรรายได้	0.738	0.545		
2.2 การส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี	0.746	0.557		
2.3 ผลสัมฤทธิ์ชุมชนมีคุณภาพเพิ่มรายได้	0.727	0.529		
2.4 สิทธิมนุษยชนในการท่องเที่ยว	0.750	0.563		
องค์ประกอบที่ 3 การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน	0.708	0.501	0.739	0.576
3.1 ฐานข้อมูลทางมรดกวัฒนธรรมชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว	0.771	0.594		
3.2 การเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมชุมชนโดยชุมชน	0.745	0.555		
3.3 การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น	0.760	0.578		
องค์ประกอบที่ 4 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงระบบอย่างยั่งยืน	0.721	0.520	0.752	0.564
4.1 การจัดการทรัพยากรในพื้นที่เพื่อการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ	0.697	0.486		
4.2 ฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ	0.758	0.575		

ตารางที่ 5 โมเดลองค์ประกอบของตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ต่อ)

องค์ประกอบของตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	λ	R^2	ρ_c	ρ_v
4.3 ภูมิปัญญาทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0.784	0.615		
4.4 การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0.755	0.570		
4.5 การตระหนักรู้ถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0.758	0.575		
องค์ประกอบที่ 5 คุณภาพการบริการการท่องเที่ยว	0.786	0.618	0.788	0.479
5.1 การให้บริการด้านการท่องเที่ยว	0.790	0.624		
5.2 นักสื่อความหมาย	0.495	0.245		
5.3 จุดบริการท่องเที่ยว	0.698	0.487		
5.4 การติดต่อประสานงานด้านบริการ	0.701	0.491		
5.5 กิจกรรมท่องเที่ยว	0.725	0.526		
5.6 การบริหารจัดการเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยว	0.715	0.511		
5.7 การบริหารจัดการกรณีฉุกเฉิน	0.682	0.465		
การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019			0.764	0.554

$$\chi^2=1,243.497, df=457, TLI=0.923, RMR=0.040, RMSEA=0.031$$

ภาพประกอบที่ 3 โมเดลองค์ประกอบของตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่พัฒนาขึ้น

นอกจากนี้โมเดลองค์ประกอบของตัวชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังมีความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity/Divergent Validity) เนื่องจากความตรงของมาตรวัดของแต่ละ Construct ที่สามารถแยกวัดได้เฉพาะเรื่องของตนไม่ปนเปกกับมาตรวัดของ Construct อื่น พิจารณาจากค่าในสดมภ์ที่สนใจมีค่าสูงกว่าค่า Cross Construct Correlation ทุกค่าในสดมภ์เดียวกัน แสดงว่ามาตรวัดมีความตรงเชิงจำแนกในทุก Construct (Hair & Other (2014) ตลอดจนในแต่ละองค์ประกอบ ยังให้ค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient: α) อยู่ระหว่าง 0.73-0.82 ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Cronbach, 2003) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity Analysis)

Construct	ρ_c	ρ_v	Cross construct correlation					
			ST1	ST2	ST3	ST4	ST5	ST
ST1	0.750	0.529	0.727					
ST2	0.762	0.549	0.628	0.741				
ST3	0.739	0.576	0.692	0.710	0.759			
ST4	0.752	0.564	0.701	0.732	0.748	0.751		
ST5	0.788	0.479	0.665	0.649	0.636	0.645	0.692	
ST	0.764	0.554	0.695	0.731	0.726	0.688	0.659	0.744
α			0.75	0.82	0.78	0.74	0.73	0.79

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรผลักดันนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การกระจายอำนาจหน้าที่ให้บริหารจัดการการท่องเที่ยวทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่น การทำนุบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว ศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น การพัฒนาและรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและการวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการจ้างงานและยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ การประกาศพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนสมาชิกคนในชุมชนตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรร่วมกันกำหนดแบบแผนปฏิบัติงานของสมาชิก พร้อมจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน (Operation Manual) การประพุดิตนที่เหมาะสมในระหว่างการทำงานเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น การสวมหน้ากากอนามัย การกักตัวกลุ่มเสี่ยง การหมั่นล้างมือ การทำความสะอาดฆ่าเชื้อโรคด้วยแอลกอฮอล์ตามสถานที่ท่องเที่ยว การเว้นระยะห่าง หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารร่วมกัน หากจำเป็นต้องใช้ช้อนกลาง อุ่นร้อน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม (Team Work Participation) พึงเคารพสิทธิเสรีภาพ ความคิดเห็นส่วนบุคคล การฝึกอาชีพพร้อมกับฝึกงานในวิชาชีพเฉพาะทางที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และความชำนาญงานร่วมด้วย ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยรวมจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) โดยมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ในระดับมากในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมาได้แก่ การจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงระบบอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.71$) การจัดการเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตที่ดี ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{X} = 3.59$) และด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.48$) ตามลำดับ

2. องค์กรภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนควรนำตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมาใช้เป็นต้นแบบหรือโมเดลเพื่อประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ ตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety & Health Administration: SHA) ซึ่งอาจมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะแต่ละหมวดอุตสาหกรรมที่สำคัญ โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เป็นเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ (Partnership) ในการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ การดำเนินกิจกรรม และทักษะในการแก้ปัญหา รวมถึงการปลูกฝังความคิดที่ดีในตัวบุคคลและทั้งองค์กรให้เกิดการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน โดยมาตรการเชิงรุกที่ควรนำมาแก้ไขเร่งด่วน ให้พิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูง ดังตัวอย่างเช่น การตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ($\lambda = 0.791$) ด้วยมาตรการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว (7P's Marketing Mix) ทั้งในด้านสินค้าบริการ การกำหนดราคา สถานที่ท่องเที่ยวและการเข้าถึง รายการส่งเสริมการขาย พนักงานให้บริการ (มีคหุเทศก์ท้องถิ่น) ลักษณะทางกายภาพ กระบวนการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) รวมถึงการประชาสัมพันธ์โดยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (Integrated Marketing Communication: IMC) ทั้งในด้านการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายโดยใช้พนักงาน การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรงอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องตามรูปแบบการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal)

3. สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนวิถีใหม่ท่ามกลางภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อนำปัจจัยความสำเร็จ (Critical Success Factors) มาใช้เป็นแนวทางการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติต่อทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องจนประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่วางไว้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กชธมน วงศ์คำ. (2562). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม*. รายงานการวิจัยประจำสภคณະวิทยาการจัดการ, สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

- กมลชนก จันทร์เกตุ. (2560). *การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะยอ* จังหวัดสงขลา. กรุงเทพฯ: การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). *ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL): สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา งามยิ่งยง และ ละเอียด ศิลาน้อย. (2560). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(1), 158.
- บริษัท เทนเซ็นต์ (ประเทศไทย) จำกัด. (2563). *10 อันดับแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมในเมืองไทยแห่งปี 2020*. สืบค้น 10 กันยายน 2564 จาก, <https://www.sanook.com/travel/1413465/>
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้าน โคกโคกร จังหวัดพังงา. *วารสารวิชาการ Veridiam E-Journal*, 7(3), 8.
- ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์. (2553). *ความรู้สถิติเบื้องต้น สำหรับการออกแบบสอบถาม*. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://ruchareka.wordpress.com/2010/05/15/ความรู้สถิติเบื้องต้น/>
- ศูนย์วิจัยสิกรไทย. (2564). 1 พ.ย. 64 เปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ...พื้นที่ท่องเที่ยวผลที่ชัดเจน น่าจะเห็นในปี 65. *กระแสรศน*, 3279.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2565). *โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ U2TAMBON*. คณะการจัดการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย. (2554). *เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. สมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย (TEATA). (อัดสำเนา).
- สภาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก. (2563). *เอกสารประกอบการสัมมนาและนิทรรศการความรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้เกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก "Grow Green Together: Travel Forever"*. (อัดสำเนา).

- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2551). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ (คู่มือนักวิจัยและนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก): หลักการ วิธีการ และการประยุกต์= Multivariate techniques for social and behavioral sciences research (handbook for researchers and graduate students): principles, methods and applications.* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- สุวิมล ตีรگانันท์. (2550). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางปฏิบัติ.* โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2564). *รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประจำปีเดือนมกราคม 2564.* ฝ่ายวิเคราะห์สถานการณ์และเตือนภัยทางเศรษฐกิจ, สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2560). *การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดตราด.* กรุงเทพฯ: บริษัทโคคูน แอนด์ โค จำกัด.

(2562). *เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่.* คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ.

ภาษาอังกฤษ

- Cronbach, L. J. (2003). *Essential of Psychology Testing.* New York: Harpercollishes.
- Global Sustainable Tourism Council. (2017). *GSTC Destination Criteria.* Retrieved October 16, 2021, from <http://www.gstccouncil.org/en/gstc-criteria-hotels-tour-operators-destinations/sustainable-tourism-gstc-criteria.html>.
- Hair, J. F., Black, W. c., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate Data Analysis.* (7th ed.). Essex: Pearson Education Limited. Kwon.
- Hatcher, L. (1994). *A step-by-step approach to using the SAS system for factor analysis and structural equation modeling.* Cary, NC: SAS Institute.
- Hoogland, J. J., & Boomsma, A. (1998). Robustness studies in covariance structure modeling: An overview and a meta-analysis. *Sociological Methods & Research, 26,* 329–367.
- Kelloway, E. K. (1998). *Using LISREL for structural equation modeling.* New Jersey: Sage Publication.
- Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis.* London & NY: Routledge.

- Muthen, L. K., & Muthen, B. Q. (2010). *Mplus Users Guide*. Los Angeles, CA: Sage Publications
- Pongsakornrungrasit, P. (2014). The Management of Sustainable Community-Based Tourism: The Case of Ban Kokekrai, Plang Nga Province. *Veridianian E-Journal*. 7(3), 650-665.
- Silván, M. (1999). *A model of adaptation to a distributed learning environment*. Pro Gradu Thesis in Education, Department of Education, University of Jyväskylä.
- Wilkie, W. L. (1986). *Consumer Behavior*. New York: Wiley.